

# ERDÉLYI MUNKÁS

ELŐFIZETESI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 12 KOR., FÉLÉVRE 6 KOR., NEGYEDÉVRE 3 KOR. EGYES SZÁM ÁRA 30 FILLÉR

ERDÉLYRÉSZI SZOCIALISTA PÁRT  
HIVATALOS KÖZLÖNYE  
MEGJELENIK MINDENSZOMBATON

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL  
KOLOZSVART, MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR  
9. SZÁM. □ TELEFONSZÁM: 13-34.

## Egy táborban az erdélyi és bánáti proletáriátus

Két napon át tanácskozott a munka parlamentje Nagyszebenben. A megszállott területek munkásainak kiküldöttjei jöttek össze, hogy a nagy világgégés után kinyilatkoztassák álláspontjukat a minden oldalon fölbujánzó sovén fölfogásokkal szemben. Kemény, figyelemre méltó felszólalások, egész jövőre kiható javaslatok jellemezték a tanácskozás méltóságát. És e méltóságát megőrizte mindvégig és szankcionálta egy határozati javaslattal.

Kemény feladatok előtt állott az értekezlet és becsülettel meg is oldotta azt. A kritikák kritikája hangzott el minden oldalról és kristálytisztán szűrődött ki belőle a szocialista világfelfogás. Nem csalódtunk reményeinkben, amit hittünk beteljesedett. Az összesereglett munkásképviselek feladatuk magaslatán állottak, megéreztek és teljesítették nagyszerű kötelességüket. Ha voltak ellentétek — azok megszűntek és most újból együtt van, úgy amint azt Marx megjelölte, a kizsákmányolt proletárság.

Két nap tanácskozása megteremtette a proletárság részére a maga gyümölcsét: a megértést, az egységes küzdelmet a mindent felfaló kapitalizmus ellen. Két nap tanácskozásának ugyanaz a konklúziója, mint az összes eddigi tanácskozásoké: *Internacionálé*. Az összegyűlteknél két napi munkája leszögezte az osztályharc fegyverét a felszabadítás nagy küzdelmére.

Két nap munkája nem lesz hiábavaló, ha rajta lesz minden munkás, hogy az rövidesen valóra váljon. Meg kell alkotni az egyes szakmák központi szervét rövidesen. Egy szervben kell tömörülni az egymásra utalt munkásoknak még ha foglalkozásuk különböző is. Nem szabad az erőket szétforgácsolni a központok sokaságával. Az építőmunkások által adva van a mód és ezzel élni is kell az összeségnek. Legyen a jelszó az egymásra utalt munkások és rokonszakmák egységes központosítása. E jelszó alatt lásson mindenki a becsületes és megállást nem tűrő munkához.

\*

Az értekezlet lefolyásáról az alábbi tudósításban számolunk be:

Pénteken este 8 órakor előértekezlet volt, melyen megválasztották a kongresszus tisztikarát, mely a következőké alakult meg:

Elnök: *Bucumean Pável* (Nagyszeben); társelnökök: *Bartha Károly* (Brassó), *Szabó Ferenc* (Petrozsény), *Fogarasi János* (Nagyszeben). Jegyzők: *Popescu János* (Petrozsény), *Bratfalean Viktor* (Brassó), *Schneider Frigyes* (Nagyszeben), *Domokos Haraga Balázs* (Nagyszeben). Igazoló bizottság: *Kirdy Zsigmond* (Lónyatelep), *Moga Tivadar* (Nagyszeben), *Unicas János* (Vulkán).

Kandidáló bizottság: *Krausz Gusztáv* (Nagyszeben), *Ungár Fülöp* (Brassó), *Forró Gábor* (Torda), *Baróthi István* (Torda).

### Első nap

Szombaton délelőtt tíz órakor nyitotta meg *Bucumean Pável* elvtárs az értekezletet. Nehány szóval üdvözli a megjelent küldötteket.

Az értekezleten nem jelent meg *Marosvásárhely*, *Piski*, *Zilah* és néhány kisebb város, mert az ottani hatóságok megtagadták az utazási igazolványok kiállítását. A kolozsvári küldöttek is emiatt csak délután érkeztek meg.

Napirend előtt *Domokos-Haraga Balázs* szólal fel s megemlékezőn a Vulkánban történt bányaszerencsétlenségről, indítványozza, hogy az elhalt elvtársak emlékét felállással tiszteljük meg. Ezután az elnök szép szavak kíséretében megemlékszik

majd *Bratfalean Viktor* elvtárs a romániai elvtársak szólal fel és a december 13-iki eseményekkel foglalkozva, indítványozza, hogy az elhalt *Frimu, Constantinescu* s a többi romániai elvtársak emlékét szintén felállással tiszteljük meg az értekezlet.

Napirend előtt még felszólalt *Bartha Károly* (Brassó) és azt mondja: Ugy hozzuk határozatainkat, hogy azokért az Internacionálé előtt felelősek vagyunk. *Ferenc Gábor* (Torda) kijelenti, hogy Internacionális alapon dolgozunk.

*Csiszér János* (Nagyszeben) előadó emelkedik szólásra. Román nyelven beszél, amit később *Jumancs* elvtárs magyarul ismertet. A forradalom előtti Magyarországgal foglalkozik. Birálja a központi pártvezetőség működését, mely teljesen elhanyagolta a román elvtársak mozgalmát s nem támogatta őket úgy, amint kellett volna. Majd a gyulafehérvári román nemzetgyűlésről beszél. Ha nem maradnak Erdélyben, nem lett volna az erdélyi román munkáságnak védője, vezetője. Itt maradtak, hogy erősítsék a szervezetet.

Most érkezett az ideje annak, hogy központot teremtve, az erdélyi és bánáti munkásságot egy hatalmas táborba tömörítsük. Meg kell tehát szervezni az erőt, hogy a kivívott eredményeket megvédelmezhessük és a teljes szabadságot kivívhassuk.

A magyarországi helyzettel foglalkozva, kijelenti, hogy nem szabad a budapesti elvtársakat utánozni. Előbb hatalmas és erős szervezetet kell létesíteni s majd, ha erők leszünk, akkor a választások alkalmával a cél érdekében üdvös, hasznos és eredményes munkát kell kifejtetni. Egyesítsük előbb az erdélyi és bánáti proletáriátust, egyesítsük a politikai mozgalmat, központosítsuk Erdély és Bánát szakszervezeit. A központi vezetőségbe válasszunk be még 2 magyar és 2 német elvtársat s azután ez a vezetőség irányítsa Erdély és Bánát munkásságának gazdasági és poli-

tikai mozgalmát. Végezetül a sajtó egyesítéséről, a szocialista napilap szükségességéről beszél, majd határozati javaslatot terjeszt be s azt elfogadásra ajánlja. A határozati javaslatot német nyelven *Baumann* ismerteti.

Az előadó beszéde fölötti vita, az idő előrehaladottsága miatt, délutánra marad. Délután napirend előtt *Moga* elvtárs az igazoló bizottság nevében jelenti, hogy 19 szervezet jelent meg 129 küldöttel.

Az ülést *Bartha Károly* elvtárs nyitotta meg, melynek első szónoka

*Ungár Fülöp* (Brassó) visszautasítja az előadó részéről elhangzott vádakát. Ha megfelel az internacionale elvének az a munka, amit *Csiszérék* eddig végeztek, akkor jó, de mi azt látjuk, hogy nem azt végezték. Többek között foglalkozik az erdélyi vasutasok súlyos helyzetével. A határozati javaslatra vonatkozólag módosítást kíván, hogy a központi pártvezetőség ne 2-2 taggal, hanem 4-4 taggal egészítessék ki. A központosítást csak úgy látja célszerűnek, ha teljes gyűlekezési és sajtószabadság van. A munkásságnak nem szabad sovínista politikát folytatni. A központ egy iparilag fejlettebb és a fővonalon fekvő városban lehet. Nagyszeben nem tartja erre alkalmasnak.

*Fejér* elvtárs (Arad) indítványára elhatározta az értekezlet, hogy a szónokok csak 15 percig beszélhetnek.

*Mohan János* (Zernest) román nyelven a szervezkedés szükségességéről beszél. A népek között dúló fajgyűlöletet ostorozza. Indítványozza, hogy addig ne hozzanak érdemleges határozatot, míg nem biztosítsák a gyűlekezési szabadságot.

*Maurer József* (Brassó) rövid felszólalása után

*Bartha Károly* (Brassó) szólal fel. A magyar osztályuralom egyformán nyomta el a magyar és román munkásságot és nem tett kivételt a magyar és román munkások között. Kifogásolja az előadó beszédeiben elhangzott kijelentéseket.

A központosítás addig céltalan, míg nincs kellő garancia a gazdasági mozgalom és működés szabadságára. A pártlapok támogatására helyesli a kölcsönjegyzést. Az *Igazság* helyett az *Erdélyi Munkás*-t ajánlja. A határozati javaslatból azt a részt, mely a vezetőség eddigi működését elismeri, törölnöndnek tartja.

*Bratfalean Viktor* (Brassó) román nyelven beszél.

A központosításról beszélve, Brassót ajánlja központnak.

*Galbáts János* (Sepsiszentgyörgy) csatlakozik a brassói elvtársak álláspontjához. A pártsajtó kérdésében kijelenti, hogy csak az *Erdélyi Munkás* lehet az erdélyi munkásság hivatalos lapja, indítványozza, hogy az *Erdélyi Munkás* három nyelven jelenjen meg. Egységesíteni kell a mozgalmat és a szellemi munkásokat is meg kell nyerni. Az együttműködést csak úgy látja

biztosítva, hogy az ha Internationale és az osztályharc alapján fogunk dolgozni.

Constantin G. Folea (román nyelven) a mezőgazdasági munkásság üdvözlését tolmácsolja és a mezőgazdasági proletáriátus sürgős megszervezésére hívja fel az értekezlet figyelmét, mert csak akkor lehet az ipari proletáriátus erős és hatalmas, ha a falu népe is mögötte áll.

Baróthi István (Torda) módosító határozati javaslatot terjeszt be, melyben kimondja, hogy miután több szakma és város nincs képviselve, a mai értekezlet csak előkészítő értekezlet legyen.

Steiner Jenő (Brassó). Társai mindent elmondottak s így csak a sajtóval óhajt foglalkozni. A nagyszebeni párt egy lapot indított, anélkül, hogy valakit megkérdezt volna. A három pártlap nem ir egyformán, úgy, hogy a Rizskása-utcában nem tudják mit csinálnak a Rosenangerben, nem tudják mit csinálnak a Werheit szerkesztőségében. A szocialista sajtó teljesen el van hanyagolva és egyáltalán nem foglalkozik a közgazdasági kinövésekkel, csak az Erdélyi Munkás állja meg a helyét, amely szocialista szellemben ír és tudományos dolgokkal foglalkozik, amely neveli a munkásságot. Indítványozza, utasítsa az értekezlet a pártvezetőséget, hogy a pártlapot egyesítse, hogy a mostani helyzet megszűnjön.

Grosz Hermann (Kolozsvár). Sajnálja, hogy nem vehettek részt a délelőtti tanácskozáson. Nem azért jöttünk össze, hogy a multak hibáért felelősségre vonjuk egymást, hanem hogy megállapítsuk azt az utat, melyen ezután haladnunk kell. A szak szervezetek egyesítésének szükségessége fennáll. Az erdélyi munkásság vezetésére Kolozsvár van hivatva, annál is inkább, mert a központ Kolozsvárt bizta meg ezzel. A központosság és egységesítés megteremtésére elsősorban mozgási szabadságra van szükségünk. Fluera és Jumanca nem tették lehetővé, hogy a gazdasági elnyomás ellen védekezhessünk, ezt lehetővé kell tenniük a jövőre. Nemcsak a ma, hanem a jövő harcát vivjük. Mi kell megvalósítsuk jogainkat, nem várhatjuk másoktól. A benyújtott határozati javaslatot nem tartja elfogadhatónak. Azt a javaslatot pedig, hogy a jelenlegi pártvezetőséget 2 magyar és 2 német elvtárral egészítsék ki, akként kívánja módosítani, hogy az értekezlet 4 elvtárral egészítse ki a pártvezetőséget minden nemzetiségi kitétel, illetve megjelölés kiküszöbölésével.

Mi nem vagyunk a pártmozgalomban sem magyarok, sem németek, csak szocialisták vagyunk és éppen ezért nem fontos, hogy az illetők milyen nemzetiségűek, a fontos az, hogy azok, akik megválasztanak a pártvezetőségbe, szocialisták legyenek. A pártlapot foglalkozva, végső konklúzióképpen azt teszi a sajtó feladatává, hogy az osztályharc alapján álljon és e harc mód minden sorában kifejezésre jusson. Kifogásolja a nagyszebeni pártlapok eddigi magatartását. A benyújtott határozati javaslatot már csak azért sem lehet elfogadni, mert ezzel beismernék, hogy a mi taktikánk volt rossz. Ha az Internationale és az osztályharc alapjára helyezkedünk, az együttműködés biztosítva van. A határozati javaslat módosítására 5 tagu bizottság kiküldését indítványozza.

Jumanca elvtárs román nyelven beszél, hozzájárul az 5 tagu bizottság kiküldéséhez, de kívánja, hogy az új határozati javaslatban is benne legyen az, hogy a végrehajtóbizottság eddigi működésében jóhiszeműen járt el.

Flueras elvtárs előbb román, majd magyar nyelven beszél. Válaszol az eddig elhangzott beszédekre s az azokban mutatkozó ellentéteket boncolgatja. A határozati javaslat azon részével, hogy a kongresszus elismeri a végrehajtóbizottság eddigi működését, nem tartja helyesnek kidomborítani a javaslatban. Nem kell a multtal foglalkozni, inkább a jövővel. A

központosságról beszélve, kijelenti, hogy a központ ott kell hogy legyen, ahol a kormányzótanács van. A mozgalmat minden áron központossítani kell. Előbb látni kell az erőt s hogy ezt láthassuk, meg kell teremtenünk az egységet s majd akkor gondoskodni a mozgási szabadság érvényrejtetéséről. A küszöbön álló választásokra kell készülnünk. A román proletárság mozgalmáról, majd a jelenlegi magyarországi állapotokkal foglalkozik.

Csiszér elvtárs a közbe benyújtott második határozati javaslattal kapcsolatosan ajánlja, hogy ez is adassék át az öttagu bizottságnak.

Az öttagu bizottság megalakult, melyet még két bányász elvtárral kiegészítettek. A bizottságba a következőket választották: Szabó Ferenc (Petrozsény), Onicas János (Vulkán), Jumanca József (Nagyszeben), Grosz Hermann és Rusz György (Kolozsvár), Ungár Fülöp (Brassó).

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti, ezután Benkő Kornél (Brassó) német nyelven beszél. A kongresszus követelje a szabad gyülekezést és a munkaidő betartását. (Brattalean románul és magyarul tolmácsolja.)

Bartalis Sándor (Brassó) a pártlapról beszél. Szükségesnek tartja, hogy legyen Erdélyben szocialista napilap, de kölcsönjegyzéssel ezt nem véli elérhetőnek.

Muntean Vazul (Brassó) május elseji gyűlés betiltásával foglalkozik s emiatt interpellálja Jumancát.

Gruber József (Torda) ugyanilyen értelemben szólal fel, majd a Tordán letartóztatott elvtársokról beszél.

Szöcs János (Kolozsvár) foglalkozik Fluera beszédével s azt diplomatikusnak tartja. Fluera és Jumanca győzze meg a kormányzótanácsot, hogy a munkásság nem bolszeviki. A sajtóval foglalkozik s kívánatosnak tartja, hogy a gazdasági elnyomás ellen megvalósítására alakuljon egy sajtóbizottság.

Forró Gábor (Torda) az összetartásról beszél. Este 8 órakor az ülést berekesztik.

### Második nap

Délelőtt kilenc órakor nyitotta meg az értekezletet a soros elnök. Első szónok Valineanu elvtárs (Bukarest) volt, aki a romániai elvtársak üdvözlését tolmácsolja. Azzal fejezi be rendkívül értékes és tartalmas beszédét: Azt mondják ellenségeink hogy a szocializmus meghalt, mi pedig azt mondjuk, nem halt meg, él. Éljen a szocializmus!

Dusbeil József (Brassó) a szász sovínizmusról beszél és ostromozza a szász nacionalistákat és kapitalistákat.

Dr. Román Valér (Szamosujvár) az elméleti szocializmussal foglalkozik.

Domokos-Haraga Balázs előbb a sajtóüggyel foglalkozik és azokról a nehézségekről, melyek lehetetlenné teszik, hogy minden kérdéssel kimerítően lehessen írni. A központosság és egységesítés elvét elfogadja. A határozati javaslatban említett 2-2 ugynevezett kibővítést nagyobb arányban kívánja, olyan arányban, amilyen az erdélyi proletárság nemzetiségi aránya.

Grosz Herman felolvassa az új határozati javaslatot, melyet rövidesen indokol. Csiszér elvtárs román nyelven olvassa fel, melyet Fluera elvtárs román nyelven indokol és Domokos elvtárs beszédére válaszolva a beszéd egyes kitételeit visszautasítja. A szocializmus nem köpenyeg, amely alatt sovínizta tendenciák meghúzódhatnak. Beszédét magyar nyelven folytatva, kijelenti, hogy a párt keretén belül nem szabad sovínizta politikát csinálni.

Forró Gábor (Torda) azt mondja: aki internacionalisan beszél, az érezze is át, legyen őszinte. Indítványozza, hogy mindenki szabja rövidre mondanivalóját. Csiszér a vita lezárását indítványozza. Az értekez-

let elhatározza, hogy a további szónokok percig beszélhetnek.

Baumann Henrik (Nagyszeben) a határozati javaslatot német nyelven ismerteti és rövid beszédben visszautasítja az a vádat, hogy a német elvtársak eddig nem dolgoztak. Bartha Károly (Brassó), Józsa Sándor (Torda) szólalnak föl, majd Rajta Andor (Torda) kérdi Flueraástól,

Czárák János (Kolozsvár) a mozgalmi szabadságának a korlátozását kritizálja és kéri Fluera és Jumancát, hassanak oda, hogy ezek a korlátozások megszűnjenek, azonkívül tegyenek meg mindent,

Flueras elvtárs

rövidesen válaszol.

Valineanu (Bukarest) bejelenti, hogy a bukaresti elvtársak felkeresték Marzescu belügyminisztert és felvilágosítást kértek tőle a román kormányban Kun Béla kormány elleni akciójáról. Marzescu kijelentette, hogy a román kormány nem avatkozik Magyarország belpolitikájába. Csiszér (Nagyszeben) ugyanilyen értelemben tesz jelentést.

Dragics (Szamosujvár) indítványozza, hogy az értekezlet üdvözölje a romániai elvtársakat. (Elfogadva.) Lázár (Besszarábiából, Kisenewből jött s a második napra érkezett Nagyszebenbe). Az ottani elvtársak üdvözlését tolmácsolja és szerencsét kíván az értekezlet működésére. Ezután az elnök az értekezletet 1 órakor berekeszti.

Délután 3 órakor nyitotta meg a tanácskozást Szabó Ferenc elnök.

Csiszér válaszol az elhangzott felszólalásokra, melynek végével ajánlja a módosított határozati javaslat elfogadását. A határozati javaslatot még egyszer felolvassák, melyet az értekezlet egyhangúlag elfogadott.

### Határozati javaslat

Az erdélyi és bánáti párt- és szak szervezetek képviselőinek Nagyszebenben 1919 május hó 10-11-én tartott értekezlete kimondja, hogy

az Internationale alapján állva, az osztályharcot tartja a munkásság felszabadítására egyedüli eszköznek. Ezért elhatározza az erdélyi és bánáti párt- és szakmozgalom ideiglenes egyesítését és központosságát, valamint a jelenlegi pártvezetőségnek hat taggal való kibővítését, melynek székhelyévé egyelőre Nagyszebent jelöli ki.

Az értekezlet az egyesített pártmozgalomnak legközelebbi feladatául tüzi ki, hogy minden eszközzel és befolyásával a munkásság egyesülési, gyülekezési és teljes sajtószabadságát kivívja.

Továbbá szükségesnek tartja a pártlap fejlesztését és egyesítését. Ennek elérése céljából kötelességévé teszi a pártvezetőségnek, hogy egy pártnyomda felállítására sürgősen tegye meg a kellő előkészületeket.

Az értekezlet kötelességévé ismeri el, hogy a pártvezetőséget munkájában legmesszebbmenőleg támogassa.

Az indítványok során a brassói elvtársak indítványozzák, hogy a pártvezetőség rövid időn belül általános vasutas értekezletet hívjon össze. Elfogadva. Mondja ki a kongresszus, hogy a párt magyar nyelvű hivatalos lapja az Erdélyi Munkás legyen, melynek 8 éves multja van. Jumanca indítványára átteszik a pártvezetőséghez.

Schuster János (Beszterce) indítványozza, hogy a német hivatalos lap a Werheit legyen. Volkwacht maradjon helyi lapnak.

Klein elvtárs a szellemi munkások ellen elhangzott támadásokat utasítja vissza. Bauman ugyanilyen értelemben beszél.

Csiszér helyreigazítja szavait.

Brattalean Viktor (Brassó) a brassói küldöttek nevében indítványozza, hogy küld-

ön az értekezlet a romániai elvtársaknak írvölzö átíratot s a vezetőség tegyen lépéseket az összes letartóztatott elvtársak szabadonbocsátására. (Elfogadva.)

A kandidáló bizottság teszi meg jelentését, mely szerint *Fogarasi* János (Nagy-szeben), *Bartha* Károly (Brassó), *Grosz* Hermann (Kolozsvár), *Schneider* Frigyes, *Veronits* József és *Baumann* Henrik (Nagy-szeben) ajánlja megválasztásra. Az értekezlet a jelölést egyhangulag elfogadta.

Ezután megválasztották az egyes megalkult központok ideiglenes vezetőseit. *Velineanu* elvtárs (Bukarest) tartott még lelkesítő beszédet, melynek végzetével *Csiszér* elvtárs az értekezletet pár szó kíséretében berekeszti.

## Elvtársak! Elvtársnők! Munkások!

A mostani sulyos idők óriási feladatokat rónak a munkássajtóra, amely csak úgy tud eleget tenni nagy feladatának, ha valamennyi munkás lelkesedéssel és áldozatkészen csoportosul körülötte.

Az Erdélyi Munkás megjelenésének első pillanatától kezdve arra törekedett, hogy a legjobbat nyújtsa az elvtársaknak, bátran sikraszállt a munkásság érdekeiért és nem rajtunk mulított, hogy a kívánalmaknak nem mindenben tudtunk megfelelni.

Munkások! Mutassátok meg, hogy áldozni is tudtak az elvetekért, filléreitekkel tegyétek lehetővé, hogy az Erdélyi Munkás megjelenhessen. Szeressetek sok új előfizetőt, mert azzal a mi táborunkat növelitek és nagygyá, hatalmassá teszitek a munkásmozgalmat.

Mindenütt, ahol megfordultok, követeljétek az Erdélyi Munkást.

Az előfizetés ára

egy évre 12 kor.,  
fél évre 6 kor.,  
negyedévre 3 kor.

## SZAKMOZGALOM

A patkógyár munkásai alaposan meg-leckéztettek egy ott dolgozó *Barabás* nevű viceművezetőt. *Barabás* ugyanis intrikával kibontakozta még februárban a művezetőt és így ő jutott a polcra, amit aztán arra használt fel, hogy a munkások feletti cézároskodjon. E szerepében arra is vetemedett, hogy a munkásokat pofonokkal is megfenyegesse. Ez aztán vesztét is okozta *Barabás* viceművezetőnek, mert a munkások megsokalták viselt dolgait és nem akarták tovább tűrni a basáskodását, valamint jóvá akarták tenni a volt művezetővel szemben *Barabás* alantas intrikájára elkövetett eljárásukat. Ezért memorandummal fordultak a patkógyár igazgatóságához, melyben kérték az előző művezető visszahelyezését és *Barabás*nak az esztergápad mellé helyezését. A munkások erélyes fellépésének meg is lett az eredménye, mert az igazgatóság *Barabás*t elmozdította és a régi művezetőt pedig visszahelyezte helyére. Egyidejűleg a kollektív szerződés egyes pontjait is revízió alá vették és megváltoztatták a munkások előnyére. Különösen a munkabérek terén érték el szép eredményt, mert 40 százalékkal felemelték a bérüket. Ezt eredményezte a szervezethez a munkásoknak. *Barabás* pedig hasonzörű társaival elmélkedhetett afelett, hogy miként is kell viselkedni hasonló esetben, ha a munkásokat nem akarják kihívni maguk ellen.

**Dohánygyári munkásnők helyzete.** A legelszomorítóbb viszonyok között élnek a dohánygyár munkásai. Amíg az ételmezési viszonyok nap-nap leromlanak és ezzel párhuzamban annak árai villámgyorsasággal emelkednek toronymagassáig, addig a dohánygyári munkások kereseti viszonya a munkások bérvizonyának szintén sokszorosan alul marad. Kétségbeesítő helyzetben tengődnek a szegény dohánygyári munkások. Valóban gondolkodóba kell esni, hogy milyen művészi tökélyre emelték a koplalás művészetét, mert képtelenség elgondolni, hogy a szerencsétlen munkásnők megélhessenek abból a semmitmondó éhbérből, amit ma keresnek. Hetenként nem többet, mint 30—40 koronát kapnak a fia-

tal munkások, 40—70 koronát kapnak az idősebb munkások kór- és drágasági pótlékkal együtt. Ezek a számok mindent megmagyaráznak, ehhez kommentár nem szükséges akkor, ha hozzáfűzzük, hogy a kolozsvári nyomdászok 200 korona alapbér mellett csak drágasági pótlékban többet kapnak fejenként, mint két dohánygyári munkás egész heti keresete. Ez az állapot tarthatatlan tovább, kell találnia módot a dohánygyár igazgatóságának, hogy a munkások életviszonyát elviselhetővé tegye. Március óta a munkások semmiféle emelésben nem részesültek, jóllehet azóta úgy a dohány, mint az élelmicikkek árai sok száz százalékkal emelkedtek, csak a dohánygyári munkásnők és munkások bére maradt érintetlen. Ha az igazgatóság megértő emberekből áll, úgy hinnünk kell, hogy a munkásnők hangos panaszszava ki is váltja azt a minimális jóakaratot, amire a dohánygyári munkásnők régen rászolgáltak és amit tovább nem is képesek nélkülözni.

### Hivatalos órák:

Építőmunkások csoportja naponta, délután 5—7 óráig, vasárnap délelőtt 9—11 óráig.

Sütőmunkások csoportja naponta 9—11 óráig, szerdán délután 3—5 óráig.

Magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak csoportja naponta délután 5—7 óráig.

Vas- és fémmunkások csoportja szerdán és pénteken este fél 7 órától fél 8 óráig, vasárnap délelőtt 10—12 óráig.

Festőmunkások csoportja szerdán és pénteken délután 4—6 óráig.

A vegyészeti munkások csoportja kedden és pénteken este 6—7 óráig, vasárnap d. e. 10—12 óráig.

Cipész- és csizmadiamunkások csoportja vasárnap délelőtt 9—11 óráig, hétfőn este 6—7 óráig.

A lakásügyi bizottság pénztárosa minden hétfőn este 6—7 óráig.

## HIREK

— **Három királya és hat kormánya van Magyarországnak.** Boldog lehet Magyarország népe, mert — amint a polgári lapok ökönyi betűkkel híriú adják — nem kevesebb, mint három királyjelöltje és hat kormánya van. Csupán Budapesten három kormány van. Bécsben *Andrássy Gyula* gróf és *Bethlen István* gróf alakítottak kormányt. *Ugron Gábor* sem maradt ki a játékból, ő is kormányt alakított. Az aradi operettkormány, amely huszonnyolcpróbás Tisza-betyárokból van összetákolva, Szegedre hurcolkodott. Ki tudja, nem-e kapjuk néhány nap múlva a hírt, hogy valahol a Kanári-szigeteken, Uj-Guineában, Kinában, vagy az amerikai őserdők kellős közepén még egy tucat magyar kormány alakult. A magyar urak mindenre képesek, csak-hogy ismét a nyeregbe ülhessenek. A magyar, román, tót, szerb, szász nép hóhérai megint munkához akarnak látni és hogy ezt megtehessek, a legképtelenebb terveket eszelik ki. Hát lehet-e ép elmével hinni, hogy vissza lehet még csinálni az október előtti állapotokat? Hát nem ők hajtották bele Magyarországot határain belül lakó népeket a forradalomba? amelyek lerázzán a magyar osztályuralom jármát a nyakukról, nem fogják azt újra felvenni, még hatvan magyar kormány és király kedvéért sem!

— **Lekvár- és olajkilátások.** A közéletmezési bizottság csütörtökön délelőtt tíz órakor ülést tartott, amelyen a folyó ügyeket tárgyalták. A napraforgóból kisajtolt olajat a közönség az utóbbi napokban kisebb mennyiségben vásárolja, mint a kiosztás első napjaiban és nagyon sokan még a fejkvótát sem váltották ki, viszont vannak egyesek, akik a fejkvótán felül vásárolnak. Dr. Egry ügyész javasolja tehát, hogy a bizottság engedélyezze az olajnak nagyobb mennyiségben való vásárlását. A

bizottság azt a határozatot hozta, hogy a fogyasztóközönség élelmészeti jegye felmutatása mellett családonként maximum 10 liter olajat vásárolhat. A napokban 633 métermázsas tengeri és 108 métermázsas gyümölcsíz érkezett Kolozsvárra. Kilátás van hogy 4-5 napon belül 600 métermázsas nullás- és főzöliszt, továbbá újabb tíz wagon tengeri érkezik még. Ezzel egyidejűleg tervbe van véve a lisztárak fölemelése is. Tehát a proletár háztartások ezután is kenyer nélkül maradnak.

— **Anatole France elvtárs a világ-békéről.** Nemrégiben a párisi „Humayit” egy cikket közöl Anatole France-tól. Anatole France elvtárs a világ-békéről a következőket írja:

Üdvözöljük Wilson elnököt, aki a háborúba beleavatkozott, hogy biztosítsa a népek jövőjét, nem pedig a nagyiparosok és pénzemberek jövőjét, akik valamennyi országban rengeteg hasznot húztak a háborúból, és azért, hogy a kapitalista és militarista Európa romjain a munka és a béke Európáját építse fel. Az egész világ ismeri Wilson 14 pontját, amelyeknek megvalósítása a tartós béke előfeltétele, mert csak igazságos béke lehet tartós. Különösen az első pont alapvető jelentőségű és ezért megegyezően ajánljuk az összes népeknek, hogy fontolják azt meg alaposan. Ez a pont a diplomáciai szerződések nyilvánosságára vonatkozik. Minden eddigi háborút a titkos diplomácia készítette elő. Ha a titkos diplomáciát megszüntetjük, ezzel el-takarítjuk az utóból a népek és a hadseregek véres összetűzésének főokát. A francia szocialista párt már több mint tíz év óta hasztalanul küzdött a titkos diplomácia ellen, melyben a béke legnagyobb veszelmét látta. Mindnyájan kívánjuk, a népek szövetségének laza kötelékei már ma is fenállanak, hála a szocializmus és a nemzetközi munkásság óriási erőfeszítésének. Ezeket a kötelékeket meg kell erősítenünk, hogy elszakadhatatlanok legyenek.

— **Rettenetes bányaszerencsétlen ég Vulkánban.** Elkésve kaptuk a hírt arról a rettenetes bányaszerencsétlenségről, mely Vulkánban történt. Május 2-án este egy mérnök és a bányavezető könnyelműsége és tudatlansága miatt a „Rothler” tárnában óriási robbanás történt, melynek 7 emberélet esett áldozatul. Pécsi mérnök rendelkezése a munkások vizet engedtek a tárnába. Ez okozta aztán a végzetes szerencsétlenséget, mert gáz fejlődött ki és az egész tárná felrobbant. Meghaltak: Rusnyák József, a bányamunkások szakszervezetének alelnöke, Lupu György, B. Kiss Sándor bányamunkások, Mihált János lakatos, Pécsi Gábor mérnök és Tauchi Károly tárnavezető. Huska Mihály súlyosan megsebesült. A bányamunkások a munka harcmezéjén elesett elvtársak emlékére egy órai munkaszünetet tartottak.

— **A nagyváradi kereskedőket szomorú családias érte,** mikor azt gondolták, hogy ezután azt csinálhatnak, amit akarnak. Megirtuk annakidején, hogy a humánus kereskedő urak nem akarják elismerni az alkalmazottakkal kötött kollektív-szerződést s egyre-másra bocsátották el alkalmazottait. A napokban Nagyváradon járt Fluera elvtárs, a román kormányzótanács tagja, aki figyelmeztette a rövidlátó és szűkkeblű kereskedőket, gondolják jól meg a dolgot. A lecke, ugylátszik, használt, mert ismét elismerték a kollektív szerződés érvényességét.

— **Eljegyzés.** *Gottlieb Erzsike és Le-schiner Fisel* jegyesek. Kolozsvár. Minden külön értesítés helyett.

— **A szocialista kongresszus a békéről.** Az Izbanda jelenti: az amsterdami nemzetközi kongresszus határozatában kimondta, csak oly békét fogad el, amely a Wilsoni 14 pontnak alapján áll, mert csak ezt tartja jogos és tisztességes békének.

— **Az olasz proletáriátus követelése.** Az Adeverul jelenti Rómából: az olasz szocialista párt vezetősége és az általános munkásszövetség május elsején felhívta a munkásságot, hogy foglaljon állást a következő követelések mellett: A béketárgyalások összes okiratainak közzéte, a nyolcórás munkaidőről szóló törvény azonnali életbeléptetése, a munkásnyugdíjak megállapítása, férfiaknál 55 éven, nőknél 50 éven túl, általános állami kötelező biztosítás munkanélküliség, betegség és rokkantság esetére, a tőke progresszív megadóztatása, a háború rokkantjainak illő ellátása, a lakáskérdés sürgős szociális megoldása.

— **Jó üzlet.** Amerika egész vasuti, egészségügyi és egyéb hadianyagát egyenlő részben Franciaország, Belgium és Szerbia között osztotta fel. Az anyag igen nagy és az Egyesült-Államok igen kedvező fizetési feltételek mellett engedte át ennek a három országnak.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **RUSS GYÖRGY**  
Az erdélyi szocialista párt tulajdona.

## SZINHÁZI HIREK.

### Heti műsor.

Szombat d. u.: Csavargólány.

Szombat este: Zsidónő.

Vasárnap d. u.: Trylbi.

Vasárnap este: Gésák.

Hétő: Karmelias hölgy.

## Mozi hírek.

### Szinkör-mozgóban.

Szombaton: *Germinal*.

Vasárnap: *Germinal*.

### Egyetem-mozgóban.

Szombaton: *Leánykereskedelem*.

Vasárnap: *Leánykereskedelem*.

### Uránia-mozgóban.

Szombaton: *A szerzetes regénye*.

Vasárnap: *A szerzetes regénye*.

## Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R.-T.

### KOLOZSVÁR

Mátyás király-tér 7. sz.

Befizetett alaptőkéje 4

millió korona. :: Egyéb

alapjai 2,700.000 kor.

Elfogad betéteket könyvecskére vagy folyószámlára legelőnyösebb kamatozás mellett és azokat bármikor azonnal visszafizeti. Leszámítol váltókat, folyósít törlesztéses kölcsönöket, vesz és elad értékpapírokat, előleget nyújt értékpapírokra, díjmentesen bevált szelvényeket és mindennemű bank és takarékpénztári ügyleteket lebonyolít. Új intézeti székházában külön e célra épített páncceltermében tűz és betörésmentes saferekeszeket és értékeket tartalmazó ládák részére tresort tart a közönség rendelkezésére. Árurektárai: A pályaudvar mellett, Baross-tér 3. szám alatt.

**Osztálytudatos munkás csak munkáslapot vásárol, olvas és terjeszt.**

## Erdélyi Bank és Takarékpénztár r.-t.

Kolozsvár, Mátyás király-tér 32. sz. (Saját ház.)  
Fiókhinteztet: Tordán.

Igazgatóság 1-66 sz.  
Titkárság és levelezés 9-99 sz.  
Bankosztály 12-69 sz.  
Pénztár váltóüzlet 10-82 sz.  
Erdélyi mezőgazdasági r.-társaság 11-61 sz.

Betéteket elfogad takarékpénztári könyvecskére, vagy folyószámlára a legelőnyösebb kamatozás mellett és azokat az összeg nagyságára való tekintet nélkül rendszerint felmondás nélkül fizet vissza. Hadifoglyok részére átutalásokat csupán kész kiadások leszámitása mellett teljesít.

**PÉNZTÁRI ÓRÁK:**  
Délelőtt fél 9 órától délután 1 óráig

## ERDELYI MUNKÁS KÖNYVTÁRA

Az Erdélyi Munkás kiadóhivatalának könyvtárában a következő könyvek kaphatók:

*Else Jerusalem*: A szent Skarabäus.  
*Zola*: Patkányfogó I. és II.  
*Molnár Ferenc*: Andor.  
*Csizmadia*: A nagy magyar parasztforradalom.  
*Rétész Béla*: Vonagló falvak.  
*Csizmadia Sándor*: Csak vissza nem. (Költemények).  
*Vanczák János*: Vér és Vas. (Költemények).  
*Marx*: III. Napoleon államcsinyje. (Fordította: Garami Ernő).  
*Bálint Aladár*: Város. (Novellák).  
*Farkas Antal*: Templomtűzek, Vöröszoltárok. (Versek).  
*Bodrogi Zsigmond*: Szántok, Vetek. (Költemények).  
*Farkas Antal*: Szilaj Péterek.  
*Upton Sinclair*: Az elit.  
*Varga Jenő*: A magyar kartellek.  
*Csizmadia Sándor*: Munkás emberek. Munkáskönyvtár füzetei. Szocializmus. (Folyóirat). Apróbb füzetek.

Olcsó árairól és szolid kiszolgálásáról előnyösen ismert

# SZABÓ JENŐ

női divatruháza,  
Kolozsvár, Wesse-  
lényi Miklós-u. 5.

**Fekete gépselyem kapható !!**